

มทท 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา และโรงเรียนเอกชนในความควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 126 คน จาก 126 โรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 146 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งหมด 272 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. เครื่องมือการวิจัย ฉบับที่ 1 ประกอบด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder Richardson 20) ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบความรู้ 0.6865771 มีค่าความยากระหว่าง .20 - .80 และ แบบวัดเจตคติต่อศิลปศึกษา หาค่าความเที่ยง ด้วยวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดเจตคติต่อศิลปศึกษา 0.7611724

2. เครื่องมือการวิจัย ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับความสามารถของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

อภิปรายผล

ความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาของครูสอนศิลปศึกษาในเรื่อง การวาดภาพระบายสี การพิมพ์ การปั้นและการแกะสลัก การจักออกแบบและสร้างสรรค์จากวัสดุต่างๆ งานสาม ดัด ทอ การรู้จักคุณค่าของศิลปะ ของครูสอนศิลปศึกษา อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ หรือ ระดับ 1 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูสอนศิลปศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้นซึ่งทำหน้าที่สอนประจำชั้นทุกวิชาทุกกลุ่มประสบการณ์ ของ รับผิดชอบในการสอนเนื้อหาวิชาต่างๆมากมาย การเรียนการสอนอาจจะเน้นที่กลุ่มประสบการณ์ที่ท่องจำและเพื่อการสอบหรือเพื่อให้เกิดคุณภาพของชั้น ของโรงเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยหน่วยงานสังกัด ดังนั้น อาจจะสนใจในเนื้อหาของศิลปศึกษาน้อยกว่าวิชาในกลุ่มประสบการณ์ ทั้งนี้ เพราะศิลปศึกษานั้นไม่ค่อยจะได้มีการประเมินคุณภาพทั้งวิชาอื่นและศิลปศึกษา เป็นเรื่องทีละเอียดยกเว้น เป็นเรื่องของจิตใจซึ่งยากแก่การวัดผลประเมินผล ให้เป็นปรนัยเช่นวิชาอื่นๆ นอกจากนั้น ครูสอนศิลปศึกษาอาจจะไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ดังที่ เดิศ อานันท์นะ (2515 : 126) กล่าวว่า วิชาศิลปะ ไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญสนับสนุนในกิจกรรมศิลปศึกษาเท่าที่ควร และ ท่านอง จันทิมา (2515 : 60) กล่าวว่า ผู้บริหารบางคนไม่สนับสนุนหรือเข้าใจถึงความจำเป็นของวิชา นี้ และส่งผลไปถึงนโยบายทางวิชาการของโรงเรียนซึ่งมักจะสนับสนุนวิชาในกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ ทำให้ครูสอนศิลปศึกษาขาดความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในชั้นเรียนและบางครั้งอาจจะนำวิชาอื่นมาสอนแทนในชั่วโมงศิลปศึกษา สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ครูสอนศิลปศึกษามีความรู้ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ อาจเนื่องมาจากปัญหาของศิลปศึกษาเอง คือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ และวัสดุ ในท้องถิ่นก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้เสมอไป จึงทำให้การเรียนการสอนต้องซบถักเพราะขาดอุปกรณ์ และทำให้ครูเกิดความเบื่อหน่ายไม่มีกำลังใจในการสอนและสนใจศิลปศึกษาน้อยกว่าที่ควร

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูสอนศิลปศึกษามีความรู้อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ซึ่งสอดคล้องกับการติดตามผลการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2527 : คำชี้แจง) ซึ่งได้ขอมูลว่า ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องศิลปศึกษาทำให้ขาดความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อเขียนของ นิรมล ศิริธสาร สวัสดิศุภมิตร (2525 : 80-83) ซึ่งอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามและประสบการณ์ในการสอนมาสรุปไว้ว่า ครูประจำชั้นที่ไม่มีความรู้พิเศษทางศิลปศึกษาสอนวิชาศิลปศึกษา เพราะต้องสอนเองแทบทุกวิชา ครูกว่าครึ่งหนึ่งไม่สอนศิลปศึกษา ไม่มีความรู้ทางศิลปศึกษาเลย และยังสอดคล้องกับที่ ท่านอง จันทิมา (2515 : 60) กล่าวว่า ครูประจำชั้นไม่สามารถสอนศิลปศึกษาเองได้ ต้องพึ่งครูพิเศษ เนื่องจากขาดความรู้และทักษะ

จากการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษา พบว่า ครูพิเศษสอนศิลปศึกษา กับ ครูประจำชั้นสอนศิลปศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 โดยที่ ครูพิเศษสอนศิลปศึกษา มีความรู้ดีกว่า ครูประจำชั้นสอนศิลปศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ครูพิเศษสอนศิลปศึกษา มีความรู้ดีกว่าครูประจำชั้นสอนศิลปศึกษานั้น นอกจากจะเป็นเพราะเคยเรียนวิชาเอกศิลปศึกษา มาโดยตรงทั้งยังมีความสนใจในศิลปะเป็นพิเศษอยู่แล้ว การที่ครูพิเศษสอนศิลปศึกษาเพียงวิชาเดียวยังทำให้มีประสบการณ์ทางศิลปะมากกว่าครูประจำชั้นสอนศิลปศึกษาที่สอนศิลปศึกษาเฉพาะชั้นที่ตนสอนเท่านั้น นอกจากนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า โรงเรียนที่มีครูพิเศษสอนศิลปศึกษา มักจะเป็นโรงเรียนที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ไม่มีปัญหาในด้านอัตราค่าจ้างครูและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเรียนการสอนมักจะไม่มีปัญหา และครูได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นธรรมดาอยู่แล้วที่ ครูพิเศษสอนศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาดีกว่าครูประจำชั้นสอนศิลปศึกษา

จากการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กับ ครูสอนศิลปศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี พบว่า ครูสอนศิลปศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความรู้แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 โดยที่ ครูสอนศิลปศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความรู้ดีกว่า ครูสอนศิลปศึกษาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า คงเป็นเพราะพื้นฐานความ

รู้และประสบการณ์ทางการศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้ครูสอนศิลปะศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความรู้ดีกว่า ครูสอนศิลปะศึกษาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

จากการเปรียบเทียบความรู้ของครูสอนศิลปะศึกษาเพศชาย กับ ครูสอนศิลปะศึกษาเพศหญิง ปรากฏว่า ครูสอนศิลปะศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความรู้ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เพศมิได้มีส่วนทำให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะศึกษาของครูชายและหญิง แตกต่างกัน

ผลการวิจัย ปรากฏว่า ครูสอนศิลปะศึกษาโดยทั่วไปมีเจตคติที่ดีต่อศิลปะศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นผลจาก พื้นฐานความรู้ ค่านิยมและเจตคติต่อหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งครูทุกคนได้รับความรู้และเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรจากการประชาสัมพันธ์หลักสูตรที่ไกล่เกลี่ยถึงกลุ่มวิชาชีพสร้างเสริมลักษณะนิสัยว่า มีคุณประโยชน์อย่างไร อีกทั้งสื่อสารมวลชนต่างๆ มีอิทธิพลอย่างมากในการเสนอข่าวต่างๆ ในหลายรูปแบบ การประกวด การแข่งขันผลงานศิลปะศึกษา ที่มีอยู่เรื่อยๆ ตลอดจนนิทรรศการต่างๆ ทำให้ครูได้รับความคิดรวบยอดและเห็นคุณค่าของศิลปะศึกษาและมีเจตคติที่ดีต่อศิลปะศึกษาในที่สุด

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่า บุคลากรทางการศึกษามีความเห็นที่ โดยเฉลี่ยแล้วครูสอนศิลปะศึกษามีความสามารถด้านความรู้อยู่ในระดับมาก และในด้านความสามารถทางเทคนิคการสอน การใช้สื่อการสอน และการประเมินผลนั้น บุคลากรทางการศึกษา เห็นว่า ครูสอนศิลปะศึกษามีความสามารถอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรทางการศึกษา เห็นว่า ครูมีความสามารถในการสอนตามหลักสูตรใหม่ได้เป็นอย่างดี เพราะจากการประเมินคุณภาพการเรียนของนักเรียนในจังหวัดนครราชสีมาทุกภาค เรียนปรากฏว่า คะแนนในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ของนักเรียนทุกอำเภอสูงกว่าเกณฑ์ สำหรับด้านการสนับสนุนกิจกรรมพิเศษทางศิลปศึกษานั้นบุคลากรทางการศึกษา เห็นว่า โดยเฉลี่ยแล้วครูสอนศิลปศึกษามีความสามารถในค่าน้อยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่า อาจเป็นเพราะครูสอนศิลปศึกษาไม่มีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติกิจกรรมพิเศษต่างๆ ตามช่องทางดังกล่าวได้ (ดูหน้า ๗๔)

การวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นได้ว่า หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องของควรรีบดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาความรู้ทางศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษาอย่างรีบด่วนที่สุด ทั้งนี้เพื่อการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจะได้ก้าวหน้าประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ครูสอนศิลปศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการที่จะทำให้การเรียนการสอนศิลปศึกษามุ่งบรรลุจุดหมายและนักเรียนได้บรรลุประโยชน์สูงสุดจากการเรียนศิลปศึกษาคือเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางศิลปะเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ในเมื่อครูสอนศิลปศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญดังกล่าวแล้ว แต่ถาครูสอนศิลปศึกษาเป็นผู้ที่คอยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปศึกษา การเรียนการสอนศิลปศึกษาก็จะให้ประโยชน์แก่นักเรียนน้อยควยเช่นกัน ดังนั้นครูสอนศิลปศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปศึกษาและเจตคติที่ดีต่อศิลปศึกษา สามารถที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างได้ผลบรรลุจุดหมาย ครูสอนศิลปศึกษาจึงควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นผู้มีลักษณะดังกล่าวจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของควย จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า เจตคติต่อศิลปศึกษาของครูสอนศิลปศึกษานั้นอยู่ในเกณฑ์ดีแล้วแต่ตามความรู้ยังต้องปรับปรุงพัฒนาให้สูงขึ้น ดังนั้นในการปรับปรุงพัฒนาครูสอนศิลปศึกษาควร เน้นที่ตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปศึกษา ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของควย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อสถาบันผลิตครู

1.1 ควรปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูระดับประถมศึกษา โดยมุ่งให้ผู้สำเร็จ การศึกษามีความสามารถสอนได้ทุกวิชาทุกกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรประถมศึกษาอย่างครบถ้วน และจริงจัง โดยเพิ่มวิชาพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาอย่างเพียงพอ เพราะวิชาในกลุ่ม วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยนั้น ไม่ว่าจะ เป็น จริยศึกษา พลศึกษา ศิลปศึกษา คณิตและ นาฏศิลป์ และกิจกรรมสร้างนิสัย ล้วนเป็นวิชาที่ต้องได้รับการฝึกฝนการให้ทักษะและความรู้ ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี จึงจะสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิชาเหล่านี้จำเป็นต้อง ใช้งบประมาณในการฝึกหัดอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ สถาบันการผลิตครูควรปรับปรุงหลักสูตร การผลิตครูในส่วน ของวิชาพื้นฐานความรู้สำหรับผู้ที่จะสำเร็จ การศึกษาอย่างเพียงพอ โดย แบ่งเวลาให้เท่าเทียมกัน และให้ความสำคัญกับวิชาพื้นฐานที่เกี่ยวกับกลุ่มวิชาสร้างเสริม ลักษณะนิสัยเหล่านี้กับ ความรู้วิชาทักษะสามัญอื่นๆ อีกด้วย

1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการอบรมสัมมนา ประชุมทางวิชาการ อบรมปฏิบัติการ หรือ นิทรรศการเกี่ยวกับศิลปะอยู่เสมอ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ แลก เปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอนศิลปศึกษา

1.3 จัดอบรม สัมมนา ประชุมทางวิชาการ อบรมปฏิบัติการ หรือ นิทรรศการที่เกี่ยวกับศิลปศึกษา และให้โอกาสแก่ครูสอนศิลปศึกษาได้เข้าร่วมโดยการขอความร่วมมือไปยังต้นสังกัด วิทยานิพนธ์ ศึกษานิพนธ์ ศิลปศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านั้นด้วย และควร จัดเป็นโครงการต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและ กันอย่างกว้างขวาง

2. ข้อเสนอแนะต่อสถาบันผู้รับครู

2.1 นิตยสาร เอกสาร ตำรา วารสารต่างๆ หรือ เพิ่มบทความที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปศึกษาและการเรียนการสอนศิลปศึกษาในวารสารต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ให้ครูมีโอกาสได้รับความรู้เพิ่มเติมทางศิลปะและการสอนศิลปศึกษา

2.2 ส่งเสริมสนับสนุนหรือจัดให้มีการประชุมทางวิชาการ การอบรม การ สัมมนา การอบรมปฏิบัติการ เพื่อให้มีโอกาสครูทุกคนได้เข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น

2.3 โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสอนศิลปศึกษาได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยอาจอนุญาตให้ไปเข้ารับการอบรม สัมมนา หรือ กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา ตามโอกาสที่ควร

2.4 ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาศิลปะ ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาสมรรถภาพให้สูงขึ้น

2.5 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนส่งเสริมและให้ความสำคัญแก่การเรียนการสอนศิลปศึกษาอย่างเท่าเทียมกับกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ

3. ข้อเสนอแนะต่อครูสอนศิลปศึกษา

ครูสอนศิลปศึกษาคควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่อันสำคัญของตนเองอยู่เสมอ และควรถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ให้เด็กเรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด โดยการปฏิบัติดังนี้

3.1 ติดตามข่าว ความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกี่ยวกับศิลปะและศิลปศึกษาจากสื่อมวลชนต่างๆ

3.2 ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหลักสูตร แผนการสอนหรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้เข้าใจชัดเจนในหลักการ ความมุ่งหมายและเนื้อหาสาระละเอียดเกี่ยวกับศิลปศึกษา

3.3 หาโอกาสเข้าร่วมชมรม ประชุมทางวิชาการ สัมมนา อบรมปฏิบัติการต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น

3.4 ให้ความสำคัญแก่ศิลปศึกษาเท่าเทียมกับวิชาอื่นๆ

4. ข้อเสนอแนะต่อผู้ทำวิจัย

ผู้วิจัยต่อไปควรจะศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

4.1 ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องนี้โดยขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างขึ้น หรือ ศึกษาเรื่องท่านเองนี้ในจังหวัดอื่นๆ เขตการศึกษาอื่นๆ หรือทั่วประเทศ

4.2 ควรศึกษาในค่านิยม พฤติกรรม การสอน ศิลปศึกษา ของครูสอนศิลปศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงสมรรถภาพที่แท้จริง ของครูสอนศิลปศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาว่ามีมากน้อยเพียงใด

4.3 ควรศึกษาดังสภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบัน ปัญหาการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนในห้องเรียน การใช้แผนการสอนศิลปศึกษาในระดับชั้นต่างๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย